

Sygn. akt II Ca 794/13

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 10 grudnia 2013r.

Sąd Okręgowy w Świdnicy, II Wydział Cywilny Odwoławczy

w składzie następującym:

Przewodniczący: SSO Barbara Nowicka

Sędziowie: SO Aleksandra Żurawska

SO Longina Góra

Protokolant: Alicja Marciniak

po rozpoznaniu w dniu 10 grudnia 2013r. w Świdnicy

na rozprawie

sprawy z powództwa E. S.

przeciwko (...) SA w W.

o zapłatę 60.000zł

na skutek apelacji obu stron

od wyroku Sądu Rejonowego w Wałbrzychu

z dnia 18 czerwca 2013r., sygn. akt VIII C 1420/12

I zmienia zaskarżony wyrok w ten sposób, że zasądzoną na rzecz powódki kwotę 6.000zł podwyższa do 8.000 (osiem tysięcy)zł (pkt I) oraz nie obciąża powódki kosztami procesu (pkt III);

II oddala dalej idącą apelację powódki i w całości apelację strony pozwanej;

III zasądza od strony pozwanej na rzecz powódki 100zł kosztów postępowania apelacyjnego.

Sygn. akt II Ca 794/13

UZASADNIENIE

Zaskarżonym wyrokiem z dnia 18 czerwca 2013 r. Sąd Rejonowy w Wałbrzychu zasądził od strony pozwanej (...) SA w W. na rzecz powódki E. S. kwotę 6.000 zł z ustawowymi odsetkami od 27 stycznia 2012 r. oraz zasądził od powódki na rzecz strony pozwanej 2.176 zł tytułem kosztów procesu.

Sąd Rejonowy ustalił, że w dniu 14 grudnia 2003 r. córka powódki B. S. została potrącona przez samochód P. (...) kierowany przez B. H., ubezpieconą u pozwanej i wskutek doznanych urazów poniosła śmierć.

Do zdarzenia doszło w miejscowości J.

w godzinach nocnych, w terenie zabudowanym, przy całkowitym zachmurzeniu, znacznych opadach deszczu i silnym wietrze. Potrącenie nastąpiło na prostym odcinku drogi, która była pokryta asfaltem; oświetlały ją latarnie uliczne. Po obu stronach jezdni nie było chodnika, a utwardzone i wąskie pobocze było jedynie po stronie prawej (patrząc w kierunku miejscowości G.). Po przeciwnej stronie znajdowały się barierki, za którymi była skarpa i rzeka. W dacie zdarzenia, na opisywanym odcinku drogi obowiązywała maksymalna dozwolona prędkość 60 km/h. B. S. wracała pieszo do swojego domu położonego w G.; szła prawą stroną drogi. W tym czasie B. H., prowadząca samochód osobowy marki P. (...) o nr rej. (...), jechała w kierunku G.; poruszała się ze znaczną prędkością, właściwym dla siebie pasem ruchu. Nadjeżdżając z tyłu pokrzywdzonej, potrąciła ją prawą przednią stroną samochodu. Sprawczyni zdarzenia przed wypadkiem nie hamowała.

W organizmie B. S. stwierdzono zawartość

alkoholu etylowego w ilości 2,5 ‰ we krwi i 3,9 ‰ w moczu.

Prawomocnym wyrokiem Sądu Rejonowego w Wałbrzychu

z dnia 19 grudnia 2008 r. sprawczyni wypadku B. H. została prawomocnie skazana za popełnienie czynu zabronionego w ten sposób, że naruszyła zasady bezpieczeństwa w ruchu lądowym poprzez niezachowanie należytej prędkości dostosowanej do panujących warunków atmosferycznych i drogowych,

- 2 -

w skutego czego potrąciła B. S. powodując u niej rozległe obrażenia czaszki, w następstwie których poniosła ona śmierć, przy czym sprawczyni zbiegła z miejsca zdarzenia.

B. S. w chwili śmierci miała 24 lata; była najmłodszym

dzieckiem powódki. Matka i córka były ze sobą bardzo związane. B. S. mieszkała z rodzicami i pozostawała na ich utrzymaniu. Pomagała rodzicom w pracach domowych. Razem chodzili na spotkania rodzinne, spędzali święta i inne uroczystości. Powódka wracając od innej córki znalazła zwłoki B. S. tuż po wypadku. Powódka przed wypadkiem była osobą towarzyską, pogodną. Po śmierci córki powódka stała się skryta, zamknięta w sobie; nie leczyła się psychiatrycznie i nie korzystała z pomocy psychologa.

Śmierć córki była dla powódki krytycznym wydarzeniem,

w wyniku którego doznała rozpacz, bólu, cierpienia, a następnie poczucia pustki, smutku i uświadomienia sobie nieodwracalności jej utraty. Powódka przeżyła żalobę niepowikłaną. Powódka przystosowała się do rzeczywistości. Wróciła do pracy zawodowej. Powróciła do wewnętrznej równowagi. Pomogła jej w tym rodzina. U powódki nie stwierdzono następstw psychologicznych w związku ze śmiercią córki i nie wymaga ona terapii psychologicznej ani leczenia psychiatrycznego. W wyniku śmierci córki doświadczyła charakterystycznych odczuć związanych z naturalną reakcją na śmierć bliskiej osoby.

Przy tak ustalonym stanie faktycznym Sąd Rejonowy uwzględnił powództwo o zadośćuczynienie, co do zasady oraz do kwoty 6.000 zł jako podstawę prawną wskazując przepisy art.448 kc w zw. z art.24 § 1 kc.

Śmierć córki powódki nastąpiła w grudniu 2003 r., zatem w sprawie

nie znajdzie zastosowania art.446 § 4 kc (vide: wyrok Sądu Najwyższego z dnia 10 listopada 2010 r., sygn. akt II CSK 248/10, Biuletyn Sądu Najwyższego z 2011 r., Nr 3, s.13). Niemniej nie oznacza to, że dochodzone przez powódkę roszczenie jest bezpodstawne. Zgodnie z art.23 kc, dobra osobiste człowieka, pozostają pod ochroną prawa cywilnego niezależnie od ochrony przewidzianej w innych przepisach. Wymieniony w tym przepisie katalog dóbr osobistych nie ma charakteru zamkniętego i należy do niego zaliczyć także więź rodziną, uczucie przywiązania do bliskich, prawo do życia rodzinnego i utrzymania

- 3 -

tego rodzaju więzi. Skoro bowiem kult pamięci osoby zmarłej jest chroniony, musi być chroniona i miłość do osoby żyjącej; skoro narusza dobra osobiste, kto otwiera cudzą korespondencję, to tym bardziej narusza je ten, kto doprowadza do śmierci osoby bliskiej itp. (por. wyrok Sądu Apelacyjnego w Gdańsku z dnia 23 września 2005 r., sygn. akt I ACa 554/05, Palestra 2006, Nr 9-10, s.308; P. Księżak, Komentarz do art.23 Kodeksu cywilnego, LEX 2009). Zatem w konkretnym stanie faktycznym spowodowanie śmierci osoby bliskiej może stanowić naruszenie dóbr osobistych członków jej rodziny i uzasadniać przyznanie im zadośćuczynienia na podstawie art.448 kc w zw. z art.24 § 1 kc (vide: wyrok Sądu Najwyższego z dnia 14 stycznia 2010 r., sygn. akt IV CSK 307/09, OSNC-ZD z 2010 r., Nr 3, poz. 91; uchwała Sądu Najwyższego z dnia 13 lipca 2011 r., sygn. akt III CZP 32/11, www.sn.pl; wyrok Sądu Najwyższego z dnia 11 maja 2011 r., sygn. akt I CSK 621/10, LEX Nr 848128).

Ponadto, wbrew twierdzeniom strony pozwanej, w rozpoznawanej

sprawie będzie miał zastosowanie art.34 ust.1 ustawy z dnia 22 maja 2003 r. o ubezpieczeniach obowiązkowych, Ubezpieczeniowym Funduszu Gwarancyjnym i Polskim Biurze Ubezpieczycieli Komunikacyjnych (Dz.U. Nr 124, poz.1152) zgodnie, z którym odszkodowanie z ubezpieczenia odpowiedzialności cywilnej przysługuje jeżeli posiadacz lub kierujący pojazdem są zobowiązani do odszkodowania za wyrządzoną w związku z ruchem tego pojazdu szkodę, której następstwem jest m.in. śmierć. W katalogu tym, zawiera się także krzywda uznawana przeciw jako niemajątkowa odmiana szkody, w tym przypadku szkody będącej skutkiem naruszenia dóbr osobistych. Cytowany przepis stanowi zatem o szkodzie będącej następstwem m.in. śmierci lub rozstroju zdrowia. W tych przypadkach zaś, szkoda niemajątkowa jest zwykle częściej występującą konsekwencją zdarzenia sprawczego niż szkoda majątkowa sensu stricto. Ponadto, w ocenie Sądu brak jest podstaw do przyjęcia, że z powołanego przepisu wynika ograniczenie odpowiedzialności do szkody wyrządzonej jedynie osobie bezpośrednio uczestniczącej w zdarzeniu z udziałem pojazdu mechanicznego. Odpowiedzialność ta dotyczy bowiem wszelkich przypadków, gdy szkoda jest następstwem ruchu pojazdu mechanicznego, a zatem także w razie, gdy przybiera postać krzywdy wyrządzonej osobie najbliższej dla osoby

- 4 -

uczestniczącej w zdarzeniu z udziałem tego pojazdu, a którego następstwem jest jej śmierć. Uszczerbki w tym zakresie mogą polegać na fizycznych dolegliwościach i psychicznych cierpieniach bezpośrednio związanych ze stanem zdrowia, ale też z jego dalszymi następstwami w postaci odczuwanego dyskomfortu, poczuciu osamotnienia, nieprzydatności społecznej bądź nawet wykluczenia.

Nie ulega wątpliwości, że śmierć osoby bliskiej zawsze wywołuje

negatywne skutki w sferze odczuć psychicznych i może wiązać się z reperkusjami w sferze zdrowotnej i emocjonalnej. Uczucia towarzyszące temu zdarzeniu są zawsze wypadkową subiektywnego stosunku pokrzywdzonego do naruszonego w ten sposób dobra osobistego i jego osobistej wrażliwości, zdolności do radzenia sobie z trudnymi sytuacjami czy odpornością psychiczną.

W ocenie Sądu mimo, że konsekwencje emocjonalne związane z utratą

córki nie były dla powódki tak doniosłe jak to wynika z treści pozwu, to jednak śmierć dziecka była dla niej wydarzeniem krytycznym. Fakt ten wynika z opinii biegłych sądowych. Powódka doznała rozpacz, bólu, cierpienia, poczucia pustki, smutku i uświadomienia sobie nieodwracalności utraty córki. Powódka przystosowała się do rzeczywistości i wróciła do wewnętrznej równowagi, dzięki pomocy rodziny. Jednakże u powódki nie stwierdzono następstw psychologicznych w związku ze śmiercią córki i nie wymaga ona terapii psychologicznej ani leczenia psychiatrycznego.

Mając powyższe na uwadze, Sąd uznał że powódka doznała krzywdy

w związku ze śmiercią córki w wypadku komunikacyjnym. Doświadczyła ona bowiem negatywnych konsekwencji emocjonalnych w związku z tym zdarzeniem i dlatego doznany przez nią uszczerbek moralny niewątpliwie winien zostać zrekomensowany w drodze zapłaty odpowiedniego zadośćuczynienia. Na wysokość tego świadczenia musiał mieć jednak wpływ fakt, że natężenie tych negatywnych doznań u powódki nie przekraczało normalnego, uśrednionego poziomu emocji związanych ze śmiercią osoby najbliższej.

Zgodnie z ustaleniami prawomocnego wyroku skazującego za winną

zdarzenia z dnia 14 grudnia 2003 r. uznano B. H., która naruszyła zasady bezpieczeństwa w ruchu lądowym poprzez niezachowanie należytej prędkości dostosowanej do panujących warunków atmosferycznych i drogowych.

Sygn. akt II Ca 794/13

- 5 -

Strona pozwana jako ubezpieczyciel sprawcy wypadku w zakresie obowiązkowego ubezpieczenia odpowiedzialności cywilnej posiadaczy pojazdów, pozostaje odpowiedzialna za skutki tego wypadku i jest zobowiązana do zapłaty powodowi zadośćuczynienia. Jednakże, celem ustalenia zakresu tej odpowiedzialności, należało również dokonać oceny zachowania bezpośrednio poszkodowanej – B. S.. Zastosowanie art.11 kpc nie wyłącza bowiem możliwości ustalenia przyczynienia się poszkodowanego do powstania szkody, a skoro w rozpoznawanej sprawie strona pozwana podniosła, że B. S. przyczyniła się do szkody i powód okoliczność tą przyznał, obowiązkiem Sądu było poczynienie ustaleń także w tym zakresie.

Zgodnie z treścią art.362 kc jeżeli poszkodowany przyczynił się

do powstania lub zwiększenia szkody, obowiązek jej naprawienia ulega odpowiedniemu zmniejszeniu stosownie do okoliczności, a zwłaszcza do stopnia zawinienia obu stron. Cytowana norma będzie miała zastosowanie również, gdy z roszczeniem występuje, tak jak w niniejszej sprawie, osoba poszkodowana pośrednio, a poszkodowany który przyczynił się do powstania szkody zmarł (por. wyrok SN z dnia 23 listopada 1964 r., I Cr 331/64, PUG 1965, nr 7, s. 205). Powódka nie kwestionowała, że B. S. swoim zachowaniem przyczyniła się do zdarzenia komunikacyjnego, a w konsekwencji do tragicznych jego następstw.

B. S. idąc prawą stroną jezdni, w terenie zabudowanym

(który należy odróżniać zgodnie z ustawowym słownikiem od tzw. „strefy zamieszkania”), naruszyła zasady ruchu pieszych określone w art.11 ustawy z 20 czerwca 1997 r. Prawo o ruchu drogowym (Dz.U. nr 98 poz.602 ze zm.). Mimo, że w miejscu zdarzenia ruch pieszych zwyczajowo odbywał się prawą stroną drogi, a po jej lewej stronie nie było wydzielonego pobocza, to pokrzywdzona winna iść lewą stroną jezdni. Poruszając się prawą stroną, pozbawiła się możliwości obserwowania nadjeżdżającego samochodu i poprawnego zareagowania na niebezpieczną sytuację. Decydując się na naruszyć zasady ruchu, to ona powinna zachować szczególną ostrożność i czujność, tak by w razie konieczności ustąpić miejsca nadjeżdżającemu pojazdowi.

- 6 -

Mając na uwadze powyższe, Sąd uznał, że B. S.

swoim zachowaniem w sposób znaczny przyczyniła się do tragicznego zdarzenia, dlatego też stopień jej przyczynienia ustalił na 60 %. W tych też warunkach, mając na względzie okoliczności dotyczące doznanej przez powódkę krzywdy i zasad jej naprawiania oraz stopień przyczynienia się bezpośrednio pokrzywdzonej zdarzeniem B. S., wartość roszczenia należało określić na 15.000 zł, a dalej pomniejszyć je o 60 % tj. do kwoty 6.000 zł.

O kosztach procesu Sąd orzekł w oparciu o art.98 kpc oraz art.113

ustawy z dnia 28 lipca 2005 r. koszty sądowe w sprawach cywilnych (Dz.U. Nr 167, poz. 1398).

Powyższy wyrok zaskarżyły obie strony.

Powódka w części oddalającej powództwo ponad kwotę 6.000 zł (pkt I) oraz w części orzekającej o kosztach procesu (pkt III).

Wyrokowi temu zarzuciła:

- 1) błędną wykładnię art.448 kc w zw. z art.24 § 1 kc polegającą na przyjęciu, iż zasądzone na jej rzecz zadośćuczynienie uwzględniające przyczynienie się poszkodowanej B. S. do powstania szkody na poziomie 60% jest w okolicznościach tej sprawy adekwatne do krzywdy jaką wywołała u niej śmierć córki;
- 2) błędną wykładnię art.362 kc poprzez jego niewłaściwe zastosowanie polegające na przyjęciu, iż poszkodowana przyczyniła się do powstania szkody na poziomie 60% poruszając się prawą stroną drogi w stanie nietrzeźwym.

Wskazując na te zarzuty wniosła o zmianę zaskarżonego wyroku

i zasądzenie od strony pozwanej na jej rzecz dalszej kwoty 24.000 zł z ustawowymi odsetkami od 27 stycznia 2012 r. i kosztów procesu za obie instancje.

Natomiast strona pozwana zaskarżyła wyrok w pkt I, III i IV zarzucając mu:

- 1) naruszenie prawa materialnego – art.448 kc w zw. z art.24 § 1 kc przez niewłaściwe zastosowanie tych przepisów i uwzględnienie roszczenia bez podstawy prawnej, ponieważ jedyną podstawę roszczeń dla najbliższych członków rodziny zmarłego przed 3 sierpnia 2008 r. stanowił art.446 § 3 kc;

Sygn. akt II Cz 794/13

- 7 -

2) art.805 kc i art.822 kc w zw. z art.34 ustawy z 22 maja 2003 r. o ubezpieczeniach obowiązkowych, Ubezpieczeniowym Funduszu Gwarancyjnym i Polskim Biurze Ubezpieczycieli Komunikacyjnych (Dz.U. nr 124 poz.1152 ze zm.) przez przyjęcie, że na podstawie umowy Ubezpieczenia i w ramach odpowiedzialności za sprawcę wypadku komunikacyjnego ponosi odpowiedzialność wobec najbliższych członków rodziny poszkodowanego, także za naruszenie przez sprawcę wypadku dobra osobistego osób bliskich zmarłego, w postaci zerwania więzi rodzinnej;

3) art.445 § 1 kc w zw. z art.444 § 1 kc i uwzględnienie roszczenia o zadośćuczynienia przez przyjęcie, że naprawieniu w ten sposób podlega szkoda niemajątkowa (krzywda powódki) podczas, gdy jedyną przesłanką zasądzenia zadośćuczynienia jest rozstrój zdrowia spowodowany przeżyciami związanymi ze śmiercią osoby bliskiej.

Mając na uwadze te zarzuty pozwana wniosła o zmianę zaskarżonego

wyroku i oddalenie powództwa, ewentualnie o jego uchylenie i przekazanie sprawy Sądowi Rejonowemu do ponownego rozpoznania oraz o rozstrzygnięcie o kosztach postępowania stosownie do wyniku sporu.

Sąd Okręgowy rozpoznając obie apelacje oparł się na ustaleniach faktycznych Sądu Rejonowego mających oparcie w zebranych w sprawie materiale dowodowym i zważył, co następuje:

Apelacja powódki jest w części uzasadniona, natomiast apelacja strony pozwanej podlegała oddaleniu w całości.

Odnosząc się w pierwszej kolejności do apelacji strony pozwanej należy wskazać, że jej zarzuty dotyczące naruszenia prawa materialnego art.448 kc w zw. z art.24 § 1 kc, art.805 kc, art.822 kc w zw. z art.34 ustawy z dnia 22 maja 2003

r. o ubezpieczeniach obowiązkowych, Ubezpieczeniowym Funduszu Gwarancyjnym i Polskim Biurze Ubezpieczycieli Komunikacyjnych (tj. Dz.U. nr 392 z 2013 r.) oraz art.445 § 1 kc w zw. z art.444 § 1 kc są nietrafne i stanowią jedynie nieuzasadnioną polemikę z prawidłowym rozstrzygnięciem Sądu Rejonowego, co do zasady.

Nie można zgodzić się ze stanowiskiem pozwanej, iż do dnia 3 sierpnia 2008 r. jedyną podstawę roszczeń dla członków najbliższej

- 8 -

rodziny zmarłego stanowił przepis art.446 § 3 kc, który pozwalał przyznać im stosowne odszkodowanie, jeżeli wskutek śmierci osoby bliskiej nastąpiło znaczne pogorszenie ich sytuacji życiowej.

Nie ulega wątpliwości, że przepis art.446 § 4 kc na mocy którego sąd może przyznać najbliższym członkom rodziny zmarłego odpowiednią sumę tytułem zadośćuczynienia pieniężnego za doznaną krzywdę w związku z naruszeniem prawa do życia w rodzinie i za ból spowodowany przedwczesną utratą najbliższej osoby nie znajduje zastosowania w rozpoznawanej sprawie, skoro córka powódki zmarła 14 grudnia 2003 r., a powyższy przepis wszedł w życie 3 sierpnia 2008 r.

Nie oznacza to jednak, że członkom rodziny zmarłego przed tą datą nie przysługują środki ochrony prawnej przewidziane w innych przepisach kodeksu cywilnego tj. sankcje za naruszenie dóbr osobistych w postaci zerwania więzi rodzinnej ujęte w art.24 § 1 kc i art.448 kc. Wśród dóbr osobistych wymienionych jedynie przykładowo w art.23 kc są: prawo do życia w rodzinie, do posiadania dziecka, więź emocjonalna łącząca bliskich krewnych, relacje między osobą zmarłą a jej bliskim. Utrata osoby bliskiej w sposób na tyle istotny narusza sferę psychicznych odczuć jednostki, że bez wątpienia ingeruje w jej dobra osobiste jakimi są więzi rodzinne.

Jeśli zatem śmierć członka rodziny oraz związane z tym negatywne następstwa godzą w dobra osoby najbliższej dla zmarłego, to nie ma podstaw do odmowy przyznania jej odpowiedniej sumy zadośćuczynienia pieniężnego za doznaną krzywdę stosownie do art.448 § 1 kc w zw. z art.24 § 1 kc. Taki pogląd jest ugruntowany w judykaturze i piśmiennictwie i podziela go również Sąd Okręgowy w składzie orzekającym w tej sprawie (vide: wyrok SN z 14 stycznia 2010 r., IV CSK 307/09, OSP nr 2 poz.15 z 2011 r.; wyrok SN z 10 listopada 2010 r., II CSK 248/10, Lex nr 785 681; uchwała SN z 13 lipca 2011 r. III CZP 32/11, OSNC nr 1 poz.10 z 2012 r.; wyrok SN z 15 marca 2012 r., I CSK 314/11, Lex nr 116 4718; wyrok SA w Krakowie z 6 września 2012 r. I ACa 739/12, Lex nr 122 3205).

W orzeczeniach tych wskazano, że art.446 § 4 kc w relacji do art.448 kc poszerzył możliwość uzyskania zadośćuczynienia, przy czym jego wprowadzenie do systemu prawnego nie powinno być rozumiane w ten sposób,

Sygn. akt II Ca 794/13

- 9 -

że w dotychczasowym stanie prawnym art.448 kc nie mógł stanowić podstawy do przyznania zadośćuczynienia za śmierć osoby bliskiej.

Celem uchwalenia tego przepisu było jedynie ułatwienie dochodzenia tych roszczeń bliskim zmarłego, bez konieczności poszukiwania przez nich podstaw prawnych w innych regulacjach oraz bez narażenia się na kwestionowanie możliwości domagania się zaspokojenia ich żądań.

Odmowa przyznania osobom bliskim dla zmarłego możliwości domagania się zaspokojenia ich roszczeń o ochronę dóbr osobistych, których źródłem są zdarzenia sprzed 3 sierpnia 2008 r. byłaby nieuzasadniona również z uwagi na to, że ustalenie wysokości zadośćuczynienia z art.446 § 4 kc następować powinno właśnie według kryteriów, stosowanych przy zasądzeniu zadośćuczynienia za naruszenie dóbr osobistych (tj. art.23 kc, art.24 § 1 kc w zw. z art.448 kc).

Tym samym bezzasadny jest zarzut skarżącej, iż Sąd Rejonowy uwzględnił roszczenie powódki bez podstawy prawnej.

Z omówionych wyżej przyczyn Sąd ten nie dopuścił się również obrzydliwej interpretacji przepisów art.444 § 1 kc w zw. z art.445 § 1 kc bowiem nie stosował ich do ustalonego w sprawie stanu faktycznego, a powódka nie opierała swojego roszczenia na doznanych wskutek śmierci córki rozstroju zdrowia czy też uszkodzeniu ciała.

Wbrew zarzutom apelacji rozstrzygnięcie Sądu I instancji nie stanowi również obejścia przepisu art.446 § 3 kc.

Jakkolwiek zasądzenie na rzecz poszkodowanego zadośćuczynienia za krzywdę doznaną wskutek naruszenia jego dóbr osobistych zależy od uznania sądu, opartego na konkretnych okolicznościach sprawy i nie jest obligatoryjne, to w ocenie Sądu Okręgowego, nie było podstaw do odmowy, zrekompensowania powódce naruszenia jej dóbr osobistych w takiej formie.

Nieuprawniony jest także zarzut naruszenia przepisów art.805 kc i art.822 kc w zw. z art.34 ustawy z 22 maja 2003 r. o ubezpieczeniach obowiązkowych ... przez przyjęcie, że strona pozwana jako ubezpieczyciel sprawcy wypadku komunikacyjnego ponosi odpowiedzialność wobec najbliższych członków

- 10 -

rodziny poszkodowanego również za naruszenie przez sprawcę dobra osobistego osób bliskich zmarłego w postaci zerwania więzi rodzinnej.

Nie można zgodzić się ze stanowiskiem, że zadośćuczynienie na podstawie przepisów dotyczących ochrony dóbr osobistych przysługiwać mogło pokrzywdzonemu jedynie od bezpośredniego sprawcy naruszenia tego dobra, w rozpoznawanej sprawie od B. H., natomiast odpowiedzialność ubezpieczyciela sprawcy (strony pozwanej) jest wykluczona, co uniemożliwiłoby skuteczne dochodzenie od niego tego świadczenia. Należy w tym miejscu podkreślić, że istota ubezpieczenia się, zwłaszcza od odpowiedzialności cywilnej polega na tym, że w ramach zawartej umowy ubezpieczenia, ubezpieczyciel przejmuje na siebie odpowiedzialność sprawcy (vide: uchwała SN z 20 grudnia 2012 r. III CZP 93/12, Lex nr 1267081).

Zgodnie z treścią art.34 ust.1 ustawy o ubezpieczeniach obowiązkowych ... w brzmieniu obowiązującym w dacie powstania szkody powódki z ubezpieczenia OC posiadaczy pojazdów mechanicznych przysługuje odszkodowanie, jeżeli posiadacz lub kierujący pojazdem są obowiązani do odszkodowania za wyrządzoną w związku z ruchem tego pojazdu szkodę, której następstwem jest śmierć, uszkodzenie ciała, bądź rozstrój zdrowia. Zakres odpowiedzialności ubezpieczyciela za powstałą szkodę jest zatem uzależniony od zakresu odpowiedzialności ubezpieczonego, przy czym stosownie do art.362 kc wyrównaniu podlegają wszystkie uszczerbki pozostające w adekwatnym związku przyczynowym z wypadkiem ubezpieczeniowym, czyli wszystkie normalne jego następstwa, zgodnie z zasadą pełnej kompensaty szkody.

Ponadto, zgodnie z art.35 ustawy o ubezpieczeniach obowiązkowych ... ubezpieczeniem OC objęta jest odpowiedzialność cywilna każdej osoby, która kierując pojazdem mechanicznym wyrządziła szkodę w związku z ruchem tego pojazdu. Odpowiedzialność ta obejmuje więc również obowiązek naprawienia krzywdy, jeżeli wynikła ona z ruchu pojazdu.

Zważyć nadto należy, że ani z przepisów ustawy o ubezpieczeniach obowiązkowych ..., ani z innych unormowań prawnych nie wynika, by odpowiedzialność ubezpieczyciela za szkodę w postaci naruszenia

Sygn. akt II Ca 794/13

- 11 -

dóbr osobistych osób najbliższych zmarłemu, wywołaną śmiercią na skutek wypadku spowodowanego przez kierującego pojazdem, za którą on sam ponosi odpowiedzialność, była wyłączona. Takie wyłączenie musiałoby być wyraźne.

Skoro więc powódka jest uprawniona do domagania się naprawienia szkody w postaci naruszenia jej dóbr osobistych od B. H., to za szkodę tę odpowiada również strona pozwana.

Natomiast apelacja powódki jest uzasadniona w nieznacznej części co do zasądzonego zadośćuczynienia oraz orzeczenia o kosztach procesu, aczkolwiek nietrafny jest jej zarzut dotyczący obrazy przepisu art.362 kc poprzez jego niewłaściwe zastosowanie i przyjęcie przez Sąd Rejonowy, że poszkodowana B. S. przyczyniła się do powstania szkody w 60%.

Ustalenia Sądu są w tym zakresie prawidłowe i znajdują oparcie w zebranych materiale dowodowym, w szczególności w aktach sprawy karnej II K 1166/05 Sądu Rejonowego w Wałbrzychu.

B. S. w chwili wypadku była w stanie nietrzeźwości, miała 2,5‰ alkoholu we krwi, poruszała się nocą, w złych warunkach atmosferycznych prawą stroną jezdni, naruszając tym zasady ruchu pieszych określone w art.11 ustawy z 20 czerwca 1997 r. Prawo o ruchu drogowym (Dz.U. nr 98 poz.602 ze zm.). Idąc prawą stroną, pozbawiła się możliwości obserwowania nadjeżdżającego samochodu i poprawnego zareagowania na niebezpieczną sytuację. Decydując się na naruszenie zasad poruszania się pieszych na jezdni, bez chodnika powinna zachować szczególną ostrożność, by w razie konieczności ustąpić miejsca nadjeżdżającemu pojazdowi. Ponadto stan upojenia alkoholowego uniemożliwiał jej jakąkolwiek realną ocenę sytuacji na drodze. Stąd nie sposób podzielić zarzutów apelacji, iż stan nietrzeźwości poszkodowanej nie miał żadnego bezpośredniego wpływu na zaistniałe zdarzenie.

Słusznie natomiast zarzuca apelacja, iż zasądzone na jej rzecz zadośćuczynienie pieniężne za krzywdę jakiej doznała na skutek śmierci córki jest nieadekwatne do rozmiaru jej cierpień psychicznych. Zadośćuczynienie powinno przede wszystkim spełniać funkcję kompensacyjną.

B. S. w chwili śmierci miała 24 lata, była najmłodszą córką powódki, mieszkała z rodzicami. Powódka była z nią bardzo związana,

- 12 -

poszkodowana prowadziła z rodzicami wspólne gospodarstwo domowe i pozostawała na ich utrzymaniu. Śmierć córki była dla powódki ogromną tragedią, to powódka znalazła zwłoki córki, bezpośrednio po wypadku. Powódka po śmierci córki była zrozpaczona, odczuwała ból i cierpienie po stracie dziecka, a później poczucie pustki i osamotnienia. Wprawdzie powódka przeżyła żałobę niepowikłaną, po jakimś czasie przystosowała się do rzeczywistości i wróciła do wewnętrznej równowagi, do pracy, w czym wydatnie pomogła jej rodzina (córki i mąż) jednakże natężenie cierpień psychicznych jakich doznała w związku ze śmiercią córki pozwala ustalić całościowo zadośćuczynienie na jej rzecz w wysokości 20.000 zł, zaś przy przyjęciu 60% stopnia przyczynienia się do powstania szkody przez B. S., powódce ze względu na rozmiar jej cierpień związanych z zerwaniem więzi rodzinnej należy się zadośćuczynienie w wysokości 8.000 zł.

Żądanie przez skarżącą zadośćuczynienia w łącznej kwocie 30.000 zł z uwzględnieniem stopnia przyczynienia się poszkodowanej do powstania szkody jest nieadekwatne do doznanej przez nią krzywdy w okolicznościach rozpoznawanej sprawy i nie uwzględnia właściwie stosunków panujących w rodzinie powódki przed śmiercią córki i tych, które istniałyby, gdyby do tej śmierci nie doszło.

Zasadnie też podnosi skarżąca, iż Sąd Rejonowy obciążając ją po myśli art.98 kpc kosztami procesu na rzecz strony pozwanej w istocie obniżył należne jej zadośćuczynienie do kwoty 3.824 zł, co byłoby dla niej krzywdzące.

Mając na uwadze charakter sprawy, fakt, że pozwana od początku procesu nie uznawała powództwa zarówno co do zasady jak i kwoty, a wysokość świadczenia zależała od obrachunku sądu, Sąd Okręgowy uznał, że istnieją podstawy do nieobciążania powódki kosztami procesu stosownie do art.102 kpc.

Z powyższych przyczyn Sąd Okręgowy zmienił zgodnie z art.386 § 1 kpc zaskarżony wyrok w pkt I podwyższając należną powódce kwotę do 8.000 zł oraz nie obciążył jej kosztami procesu.

Dalej idącą apelację powódki oraz apelację strony pozwanej w całości oddalił z mocy art.385 kpc. O kosztach postępowania apelacyjnego orzekł na podstawie art.100 zd.1 kpc rozdzielając je stosunkowo do wyniku tego postępowania.